

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. OORDEEL OVER HET MER	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Toelichting op het oordeel	3

1. INLEIDING

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) en Mobil hebben het voornemen proefboringen naar aardgas uit te voeren in de concessies Groningen en Noord-Fryslân. Het betreft boringen in de Noordzeekustzone en op Ameland. Voor de proefboringen wordt de m.e.r.-procedure doorlopen. Het m.e.r.-plichtige besluit is de goedkeuring door de Minister van Economische Zaken van een plan tot het uitvoeren van exploratie-boringen.

De m.e.r.-procedure is gestart op 1 december 1994. Op 2 februari 1996 heeft de Commissie een toetsingsadvies uitgebracht over het MER en een aanvulling op het MER. In 1996 en in 1997 zijn de besluiten over respectievelijk de boringen in de Noordzeekustzone (1996) en in de Noordzeekustzone en op Ameland (1997) door de rechter geschorst. In 1998 werden de besluiten voor alle proefboringen door de rechtbank te Leeuwarden vernietigd.

Naar aanleiding van de uitspraak van de rechter de beslissingen op bezwaar te vernietigen heeft het bevoegd gezag, de Minister van Economische Zaken, besloten de initiatiefnemer te vragen wederom een aanvulling op het MER op te stellen. Bij brief van 22 september 1998 heeft het bevoegd gezag de Commissie gevraagd advies uit te brengen "voor wat betreft de nadere inhoud van de aan de initiatiefnemer in de vorm van een aanvullend MER te vragen aanvullende informatie". De aanvullende informatie dient betrekking te hebben op de Noordzeekustzone en op Ameland. Dit advies is uitgebracht op 2 november 1998. Het bevoegd gezag heeft vervolgens op 24 november 1998 de initiatiefnemer verzocht een aanvulling op het MER op te stellen en kenbaar gemaakt wat de inhoud daarvan zou moeten zijn.

Op 25 februari 1999 heeft het bevoegde gezag de aanvullende informatie met betrekking tot de proefboring op Ameland ter visie gelegd. Deze aanvullende informatie wordt in dit advies de eerste aanvulling genoemd¹. Tijdens de toetsing van de eerste aanvulling maakte de Commissie kenbaar dat nog *essentiële informatie* ontbrak. Deze informatie had betrekking op het aspect geluid. Het bevoegd gezag heeft vervolgens de initiatiefnemer opgedragen wederom een aanvulling op te stellen. Deze aanvulling wordt in dit advies aangeduid als de *tweede aanvulling*². Over de eerste en de tweede aanvulling over de proefboring op Ameland heeft de Commissie een positief toetsingsadvies advies uitgebracht op 13 september 1999.

De aanvullende informatie voor de locatie Ballonplaat in de Noordzeekustzone is niet ter visie gelegd, maar voor commentaar aangeboden aan diegenen die eerder bezwaar aantekenden tegen het besluit locatiebesluit voor de Noord-

---

¹ Formeel gesproken is het niet de eerste maar de tweede aanvulling, omdat voor het oorspronkelijke MER in 1995 al een aanvulling is opgesteld. Niettemin wordt gesproken over de eerste aanvulling omdat het de eerste aanvulling is in de aanvullende procedure die in 1998 is gestart naar aanleiding van een rechtelijke uitspraak. In deze aanvullende procedure is ook een tweede aanvulling opgesteld. Door te spreken over een eerste en een tweede aanvulling sluit de Commissie aan bij de terminologie die de initiatiefnemer gekozen heeft.

² Zie voetnoot 1.

zeekustzone. Het rapport is een actualisering van de gegevens in het oorspronkelijke MER over de locaties in de Noordzeekustzone en bevat daarnaast gegevens met betrekking tot de ecologische voorkeursvolgorde van de proefboringen in de Noordzeekustzone.

Bij brief van 10 juli 2000³ heeft de Minister van Economische Zaken de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de aanvullende informatie over de locatie Ballonplaat. Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft twee inspraakreacties op de aanvullende informatie ontvangen.

De Commissie heeft de aanvulling getoetst::

- aan het verzoek van de Minister van Economische Zaken om het MER aan te vullen, gedateerd 24 november 1998;
- op eventuele onjuistheden⁵;

Tijdens de toetsing heeft de Commissie eerst geïnventariseerd of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan het verzoek van de Minister om het MER aan te vullen. Vervolgens beoordeelde de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij stond de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het plan tot uitvoeren van een exploratieboring. Tekortkomingen zijn in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

---

³ Zie bijlage 1.

⁴ Zie bijlage 2 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁵ Wm, artikel 7.23, lid 2.

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat in de aanvullende informatie **de essentiële informatie aanwezig is** om in combinatie met het oorspronkelijke MER (inclusief aanvulling) het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming.

2.2 Toelichting op het oordeel

Gegevens over fauna, natuurlijke variatie en ecologische voorkeursvolgorde

De gegevens over fauna, natuurlijke variatie en ecologische voorkeursvolgorde in het gebied zijn goed en leesbaar beschreven. De Commissie maakt slechts enkele kanttekeningen bij de tekst, die echter geen invloed heeft op het positieve oordeel over de geboden informatie.

De aanvullende informatie geeft aan dat Spisula-banken recent niet zijn waargenomen in de onderzochte prospects. De conclusie in de aanvullende informatie gaat echter verder: “er komen geen Spisula-banken voor...” (pag. 34, prospects Ballonplaat en Huibertplaat) en “er zijn nooit schelpenbanken waargenomen” (prospect Plaatgat, pag. 26). De Commissie merkt op dat die conclusie alleen betrekking heeft op de periode 1995-2000. Het oorspronkelijke MER geeft echter aan dat de prospects in de Noordzeekustzone potentieel schelpenbanken bevatten.

De informatie over de voorkeursperiode is grotendeels bepaald door zee-eenden. Duikers, Vogelrichtlijnsoorten, komen in de winterperiode in het gebied voor en zijn erg schuw. Zeehonden verblijven in de winter meer in het kustgebied dan in de Waddenzee. Ook is er buiten de zomerperiode meer vogeltrek. Het weer kan de duur van de boringen bovendien negatief beïnvloeden. Tevens zijn de omstandigheden om te fakkelen buiten de zomerperiode slechter, hetgeen de duur van de productietesten kan verlengen en daarmee het aantal dagen verstoring. De Commissie kan daarom de conclusie in het MER dat er geen voorkeursperiode is voor de prospects Ballonplaat en Huibertplaat niet onderschrijven. De Commissie komt op grond van het voorgaande tot de conclusie dat het feit dat de laatste jaren geen Spisula is aangetroffen onvoldoende doorslaggevend is om de voorkeursperiode voor de proefboring te wijzigen. De zomerperiode blijft dan ook in de visie van de Commissie de ecologische voorkeursperiode.

Over verstoring wordt geconcludeerd (pag. 34) dat die voor zee-eenden in het MER ruim is overschat. Dat kan niet worden opgemaakt uit de onderliggende rapporten. Daaruit blijkt dat de verstoringafstand voor de meeste soorten minder is dan in het MER verondersteld, maar dat voor zee-eenden en duikers ruimere afstanden van toepassing zijn. Zee-eenden houden namelijk ruim afstand tot een booreiland en ook naderende schepen leiden in veel gevallen al tot opvliegen op meer dan een kilometer.

De aanvullende informatie over zeehonden reikt niet verder dan 1996. Sinds die tijd zijn de aantallen sterk toegenomen. Dat is niet in de informatie gesignaleerd. De Commissie vindt dat geen belangrijk gebrek omdat dit gegeven niet doorslaggevend is voor de milieugevolgen en de voorkeursvolgorde.

De uitspraak in de aanvullende informatie op pag. 14 dat de Eidereend "eigenlijk ten onrechte op de Rode Lijst van Bedreigde en Kwetsbare Vogelsoorten staat" verdient enige nuancering. Weliswaar is de populatie na de oorlog sterk toegenomen in omvang, tussentijds hebben ook sterke afnames van de aantallen plaatsgevonden. Ook in het jaar 2000 is er een sterke afname geweest. De soort is weliswaar niet bedreigd maar toch nog kwetsbaar. Het belang van de Noordzeekustzone voor overwinterende eidereenden is de laatste jaren bovendien sterk toegenomen.

Verspreiding boorgruis

De conclusies in de aanvullende informatie over stromingspatronen, sedimentkarakteristieken en verplaatsing van boorgruis zijn correct.

gevoeligheidsgrenzen en milieugevolgen

geluid

De technische beschrijving van geluidemissies, effecten en maatregelen is in de aanvullende informatie correct⁶. Gesteld wordt dat de geluidemissie van het affakkelen en de aantallen piekgeluiden in het oorspronkelijke MER zijn onderschat. De aanvullende informatie concludeert echter op basis van monitoringsgegevens bij N07 dat zeevogels niet gevoelig zijn voor geluidniveau's in de range tussen 60 en 120 dB(A) en dat zangvogels sowieso niet gevoelig zijn voor geluid tijdens de trek. Ook blijken vogels en zeehonden niet gevoelig voor fluctuaties in geluid. Aanwezigheid en licht blijken bepalend te zijn voor het gedrag. Dit zijn belangrijke nieuwe gegevens. De monitoringsgegevens over geluidemissies en -immissies (60 dB(A) verstoringscontour op 300 meter) zijn in overeenstemming met eerdere gegevens in het MER.

De conclusie over ongevoeligheid van vogels voor geluid is strijdig met de conclusie in de aanvullende informatie dat er geen aanleiding is de verstoringsafstanden voor geluid zoals aangegeven in het MER bij te stellen. Op basis van de conclusie zou aanpassing gerechtvaardigd zijn. Geluid lijkt op basis van de monitoringsgegevens geen relevant milieuaspect te zijn. Een uitzondering moet hierbij gemaakt worden voor het stijgen en dalen van de helicopter, waarop vogels reageren. Om die reden is in het MMA opgenomen dat helicopters minimaal ingezet zullen worden.

Op basis van de nieuwe gegevens wordt geconcludeerd dat geluidmaatregelen niet milieu-effectief zijn. Het MMA wordt aangepast ten opzichte van eerdere MER'en en aanvullingen daarop en gaat uit van een hefeiland met "beperkte maatregelen waarbij de (piepende) bandrem vervangen is door een schijfrem of een ander remsysteem".

---

⁶ De Commissie merkt op dat in de aanvullende informatie ook gegevens zijn opgenomen van het rapport van LBP gedateerd 13 augustus 1996. Op dit rapport heeft de Commissie reeds eerder kritiek uitgevoerd. Het rapport is strijdig met het rapport van LBP gedateerd 27 januari 2000, eveneens onderdeel van de aanvullende informatie. Laatstgenoemd rapport biedt realistische uitgangspunten en conclusies. De actualisering had gebruikt kunnen worden om afstand te nemen van het rapport van 13 augustus 1996.

De Commissie merkt op dat de voorlopige conclusie dat vogels minder gevoelig zijn voor geluid dan verwacht, voorzichtig geïnterpreteerd moet worden. Er zijn nog te weinig monitoringsresultaten voor definitieve conclusies en bovendien heeft de monitoring betrekking op slechts een beperkt aantal vogelsoorten. Andere soorten, bijvoorbeeld soorten wadvogels, kunnen anders op geluid reageren. Bovendien kan beredeneerd worden dat – mogelijk vanwege verstoring – afwezige vogelsoorten niet worden meegenomen bij monitoring welke gericht is op reactieonderzoek. De Commissie acht verdere monitoring zinvol (zie onder het kopje “monitoring”).

landschap

De richtlijnen voor de aanvulling geven aan dat informatie gegeven zou moeten worden over de mogelijkheden om optredende zichthinder buiten de Noordzeekustzone en de Waddenzee te compenseren. De aanvullende informatie gaat hier niet op in. Evenmin is ingegaan op financiële compensatie. Wel wordt de zichtbaarheid voor de locatie Ballonplaat gerelativeerd vanwege de grote afstand tot permanent bewoonde eilanden. Fysieke compensatie in de zin van het SGR wordt niet alleen onmogelijk maar ook niet van toepassing geacht. De aanvullende informatie gaat wel in op mitigerende maatregelen die de zichtbaarheid als gevolg van verlichting vermindert. Deze zijn in de aanvullende informatie benoemd als onderdeel van het MMA. In het monitoringprogramma is de lichtuitstraling en de effecten daarvan op vogels opgenomen.

- De Commissie beveelt aan bij het locatiebesluit ook een besluit te nemen over compensatie, conform het Rijksbeleid.

Doorkijk naar vervolgactiviteiten

De aanvullende informatie geeft aan dat in geval van een commerciële gasvondst een permanente winningstructuur op de locatie van de proefboring (waarschijnlijk een “monopile”) als één van de alternatieven zal worden beschouwd. Terecht wordt in de aanvullende informatie gesteld dat deze afweging zal plaats vinden op basis van een op te stellen MER voor productieactiviteiten. De Commissie wijst erop dat de keuze van de locatie van de proefboring niet kan betekenen dat daarmee ook de locatie van de permanente winningsstructuur vast zou liggen. De besluiten over exploratie en exploitatie zijn afzonderlijke besluiten waarbij aard en omvang van de milieugevolgen verschillen. Eén m.e.r. voor exploratie en winning gezamenlijk acht de Commissie niet opportuun⁷.

Monitoring

De Commissie constateert dat de experimenten met de mosselmonitor hebben uitgewezen dat deze techniek werkt. Over de toepassing van de mosselmonitor merkt de Commissie nog het volgende op. Een knelpunt bij de monitor is dat 1 monitor maar de helft van de tijd (catastrofes daargelaten) betrouwbaar functioneert in verband met de getijderichting. In theorie kunnen in bepaalde getijdefasen ongewenste stoffen geloosd worden zonder dat de mosselen in dit lozingswater komen en reageren. Een ander knelpunt is dat een monitor op de grond staat, met de mosselen op ca. 1,5 meter hoogte. Afhankelijk van de waterdiepte en de weersomstandigheden is het mogelijk dat lichte (bijv. olieachtige stoffen) alleen in de bovenste waterlaag blijven en door de monitor

---

⁷ zie ook inspraakreactie 1, bijlage 3, waarin wordt gepleit voor een ‘integrale’ m.e.r.

niet worden opgemerkt⁸. Verder is het mogelijk dat de monitor in de 'luwte' van de grindzakken rond de poten van het platform staat. Het is wenselijk na te gaan of dit de meetresultaten kan beïnvloeden. De meetgegevens laten zien dat enige tijd na de boring nog een verhoging van 1,5 meter aanwezig was.

De Commissie is verder van mening dat de monitoring van benthos voor verbetering vatbaar is. De nulmeting zal zo kort mogelijk voor de feitelijke boring moeten worden uitgevoerd. Daarnaast dient de opzet van de bemonstering voor en na de boring gelijk te zijn. Zo blijkt uit de gegevens dat het aantal en de posities van de schaaftmonsters voor en na de boring niet gelijk is. Verder is bij de monsterring op tijdstip 1 wel gewerkt met grootte-classes van schelpdieren, maar bij de bemonstering op tijdstip 0 niet. Daarmee is de opzet niet optimaal voor het signaleren van eventuele veranderingen.

- De Commissie adviseert in het definitieve monitoringprogramma voor boringen in de Noordzeekustzone met de knelpunten betreffende de mosselmonitoring en de bemonstering van benthos rekening te houden.
- De Commissie beveelt aan de monitoring van het voorkomen van *Spisula* voort te zetten, met het oog op eventuele toekomstige gaswinnings.
- De Commissie beveelt aan door monitoring het inzicht in het voorkomen van piekgeluiden, de oorzaken ervan, de reactie van vogels en de mogelijkheden voor mitigatie verder te onderzoeken. Deze informatie kan van belang zijn voor eventuele toekomstige boringen in gevoelig gebied.

Overige punten

De informatie is in een bijzondere vorm gepresenteerd. Het hoofdrapport is op schrift gesteld, terwijl alle bijlagerapporten ook op CD-ROM zijn verschenen. De Commissie heeft begrepen dat iedereen die dat wilde over alle schriftelijke informatie kon beschikken. Deze presentatievorm heeft de Commissie positief ontvangen. Gesteld moet worden dat in een schriftelijke vorm sneller gebladerd kan worden en dat vergelijken van teksten op schrift gemakkelijker is. Een CD-ROM zal in de toekomst dus geen volledige vervanging kunnen zijn van schriftelijke informatie.

---

⁸ Uit een mondelinge toelichting van de initiatiefnemer heeft de Commissie begrepen dat 2 werknemers de functie van monitor voor deze eventuele lozingen zullen vervullen.